

Wpływ opieki farmaceutycznej na jakość życia

dr hab. Agnieszka Skowron, agnieszka.skowron@uj.edu.pl

Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum,
Wydział Farmaceutyczny, Zakład Farmacji Społecznej

Wyniki badań klinicznych przynoszą odpowiedź na pytanie o bezpieczeństwo i skuteczność produktów, które w przyszłości mają szansę stać się lekami i pozwalają podjąć decyzję o dopuszczeniu do obrotu innowacyjnych produktów leczniczych. Pomimo jednak ogromnych nakładów finansowych przeznaczanych każdego roku na świecie na badania nad innowacyjnymi lekami, stan zdrowia wielu społeczeństw nie poprawił się znacząco w ciągu ostatnich lat. Jednym z podstawowych czynników związanych z brakiem oczekiwanego poziomu skuteczności leków po ich wprowadzeniu na rynek są problemy lekowe. Problemem lekowym jest nieoczekiwane zdarzenie, doświadczane przez pacjenta stosującego lub zamierzającego stosować leki, które zakłóca osiągnięcie celu terapeutycznego. Ujawnia się zwykle jako objaw, rozpoznanie, proces chorobowy, niewydolność, niesprawność lub skarga pacjenta. Wyróżniamy problemy wpływające na skuteczność terapii, związane z działaniami niepożądanymi i zwiększające koszty terapii, przyczyną problemów lekowych są nieprawidłowe zamierzone i niezamierzone zachowania pacjentów lub personelu, lub błędy związane z organizacją opieki zdrowotnej.

Członkom zespołu medycznego nie wystarczy więc już tylko wiedza kliniczna i farmaceutyczna, ale potrzebna jest również umiejętność rozpoznawania i wpływania na zachowania pacjentów, oraz rozpoznawania nieprawidłowości systemu zdrowotnego, zwiększy to bowiem szanse na uzyskanie pożądaných efektów leczenia.

Farmaceuci stanowią grupę zawodową, która z racji swojej roli w systemie powinna w szczególności skupić się na wykrywaniu i rozwiązywaniu sytuacji, w których podczas użytkowania leków ujawniają się problemy lekowe. Obszar działań, w ramach których farmaceuci dokonują tej pracy określa się mianem opieki farmaceutycznej, zdefiniowanej przez Charlesa Heplera i Lindę Strand w 1990 r. jako „odpowiedzialne działanie farmaceuty, którego celem jest zapewnienie bezpieczeństwa farmakoterapii i podniesienie jakości życia”. W polskim prawie opieka farmaceutyczna stanowi formę wykonywania zawodu farmaceuty i jest definiowana jako „*dokumentowany proces, w którym farmaceuta, współpracując z pacjentem i lekarzem, a w razie potrzeby z przedstawicielami innych zawodów medycznych, czuwa nad prawidłowym przebiegiem farmakoterapii w celu uzyskania określonych jej efektów poprawiających jakość życia pacjenta*”.

To właśnie poprawa jakości życia osób stosujących leki jest podstawowym celem działań farmaceutów sprawujących opiekę farmaceutyczną. Przeprowadzone w Polsce badania wskazują, że jakkolwiek jakość życia chorych stosujących leki często jest niższa niż w podobnych populacjach w krajach zachodnich, to uzyskanie znaczącej poprawy w tym obszarze wymaga intensywnych działań farmaceutów, bowiem w populacji polskiej problemy lekowe są powszechne, a większość z nich nie jest wykrywana i usuwana w toku standardowo świadczonych usług zdrowotnych. Farmaceuci mają do spełnienia w systemie istotną rolę, a ich centrum zainteresowania powinien być pacjent, a nie lek jako produkt.